

DOMMERBETÆNKNING

HAL

September 2023.
Arkitekt Halldor Gunnløgssons Fond

**Offentliggørelse af arkitektkonkurrence for studerende ved
Arkitektskolen Aarhus og Det Kongelige Akademi.**

27. september 2022

HG Dommerbetænkning, Introduktion

Af gode grunde kigger vi hinanden i øjnene her til morgen.

Der er stillet en konkurrenceopgave, principielt om mødepunktet HAL i en bydel, ment til helt andre formål, og som vil ædre sig over tid. Jeres er det første bud.

Inden vi når til det, I nok af faglig nysgerrighed er kommet for - og vi alle har været her for - skal I pines med en længere introduktion, groft kategoriseret i tre afsnit

- samlingspunktet, den store orden, skala
- samlingspunktet, den menneskelige skala
- samlingspunktet, den forståelsesmæssige skala

Hvis nogen af jer var her sidste år, talte vi om Designet før Designet, og 'Form is what Design is how' og 'I like beginnings', alle formuleret af den store amerikanske arkitekt, Louis Kahn, i hans fantastiske bog Silence and Light. Læs den.

Der er en overlapning til i år.

Den store orden berører vi delvist nu.

Skal nok skåne jer for at starte ved Big Bang, som bekendt 13,7 mia. år siden

- sagde vi sidste år, men ikke i år.

Cosmos består af myriader af galakser. I vores egen med Solen som centrum, historisk med forklarlige grunde dyrket af de store civilisationer. Stjernen er omkredset af vores solsystems planeter, af naturloven lagt i faste baner. Solen er et afgørende centrum for al liv her, men meget lokalt i galaksisk betydning. Også vi er konkret dannet af stjernestøv, af atomer fra dette helt overordnede udgangspunkt. I den helt lille skala en kerne med elektroner kredsende omkring, ligeledes i et fast mønster. Et smukt hierarki affødt af naturvidenskabelige mekanismer.

Betegnet på en anden, mere eventyrlig måde, af stjernestøv, bogstaveligt. Fra barndommens Disney World, when you wish upon a star. Det gjorde indtryk.

Ikke blot en romantisk betragtning det er samtidig rent videnskabeligt et faktum.

Altså en høj grad af samhörighed, mellem facts og eventyr. Én Verden.

Vi er altså en del af punktet. Universets Big Bang-celle, er vi skabt af, og bærer alle i os, er dannet af.

Hundyret, moderen, overalt i dyreverdenen, bærer på et særligt tungt positivt ansvar. Inklusiv menneskehunden, som del af det ypperste, og som vi alle bl.a. her i dette lokale er del af. Hun har givet os uden belastende tilførte resourcer,

transport, mv. føde i flere måneder indvendigt af sin egen krop, og derefter udenfor ammet, sørget for den korteste og mest direkte forudsætning til livet videre. Det gælder også de andre i dyreriget.

Vil her i den forlængelse moderen og i relation til en meget hypet tilgang i faget, bæredygtighed, klima, CO2, transport af materialer, osv. nøjes med at spole nogle få år tilbage til de store folkevandrings tid for omkring 125.000 år siden. Punktet skabt af mennesket har altid haft betydning. Som samlingspunkt. Socialt og fysisk, i tusinder af år har det været blået og ilden man samledes omkring. Det er det stadigvæk, nu kaldet pejsen. Og samtalekøkkenet, sågar, som dagligt omdrejningspunkt.

I synes måske ikke det tidsmæssigt er særligt nærværende og aktuelt, men...

Ca. 5000 års bosættelsers vilkår perspektiverer, også set med aktuelle klimamæssige, efterhånden noget slidte bæredygtige briller :

- Summererne og ægypterne lavede på det tidspunkt boliger af ler, tilsat hakket strå, lagt i træforme og tørret i solen. Råmaterialet var lige udenfor, murstenen som bygningskomponent var skabt, i rel. t. bæredygtighed gratis. Murstenen underlægges i dag streng miljømæssig dokumentation. Tøj af hørplanten, også lige udenfor.
- Eskimoerne lavede bolig af sneblokke, tøj og mad af sælen. Råmaterialet var lige udenfor, byggemetoden var i rel. t. bæredygtighed gratis. Den smelter nu.
- De nordamerikanske indianere lavede bolig, tippet, og beklædning af hud, bissonoksens. Råmaterialet til det og føde var gående lige udenfor, i rel. t. bæredygtighed gratis. De er stort set uddøde.
- På de nordlige breddegrader byggede vi udelukkende huse af træ. Råmaterialet groede lige udenfor, af sig selv. Det må afh.t. CO2 regnskab og biodiversitet ikke mere anvendes i uhæmmet omfang.

Alle eksempler for de enkelte befolkningsgrupper er naturskabte, umiddelbart tilgængelige, og som gør de enkelte samfund selvforsynende, bæredygtige, økologisk omkostningsfrie - lang tid inden begrebet overhovedet blev formuleret i den civiliserede verden. Det grundlæggende problem i dag er antallet af mennesker, en fordobling på små 50 år, et uløseligt problem, affødt af behov for at reproducere os selv.

I dag transporterer vi materialer og fødevarer fra den ene side af kloden til den anden.

Ved menneskets udvandring fra Østafrika for omkring 120.000 år siden mod Asien og videre nordpå bestod det af grupper på ca. 50 mennesker, og som formede den selvforsynende landsby som dagligt centrum.

I er her jo ikke uden grund og tænker nok i forlængelse af den lange intro, ligesom den gode psykologiprofessor Vincent Hendrix på KU har titlet sin nye bog med, 'But what about me?'

På en dag som denne en forståelig utålmodighed, Me kommer om ikke så længe.

For Halldor Gunnløgsson var det at omgive sig kun med det mest nødvendige for et godt liv: vigtigst var hans elskede, Lillemor, kontakten med den omgivende natur, og inde i huset smukke nødvendigheder - for madlavning, badning, læsning, tegning, søvn. Ingen ekstra værelser til gæster eller børn, som måtte sove på henhv. hotel eller på gulvet. Jeg nød selv det privilegium at måtte sove på sofaen. Men den var også tegnet af Poul Kjærholm... Dette enkle liv tegnede Halldor en ramme om, som han og Lillemor flyttede ind i 1958, et hus som hele Verden valfarter til for at se. Pejsen, ildstedet som hos indianerne, eskimoerne, huleboerne, punktet nagler stadig boligen fast, samtidig med det åbne, flydende rumforløb. Og netop derfor 'naglen'.

Halldors eget hus er utryk for en arkitektonisk 'renselsesproces', uden unødvendig støj, og hvor det væsentlige tydeliggøres. I forlængelse af den romerske arkitekt Vitruvius' formulering for et par tusinde år siden, består arkitektur af balancen mellem det funktionelle, tekniske og æstetiske, frembragt som en arkitektonisk syntese. Som et samlet kunstnerisk udsagn, og hvilket var Halldors faste overbevisning.

Vi nærmer os nu sagens kerne.

Inden da bør Halldor komme til orde, med nogle få linier fra hans mange forelæsninger på Akademiet.

Genius Loci optager os vanen tro altid. Heldigvis. Altså den væsentlige sammenhæng i stor og lille skala, som huset indgår i.

I kan måske undres over, hvad det har med konkurrencen her at gøre, i et nedlagt industriområde. Men Dan Stubbergård har stillet en opgave som vedrører den mekanisme, set i sammenhængen, den fysiske og den sociale. Det fascinerende er, at det ikke kan skilles ad, hverken principielt eller i de beskrevne atomer. Hallen vil være et multifunktionelt samlingssted. For sport, koncerter, bingo, banko, fester, osv., et fosamlingshus i tidligere forstand.

På konkurrenceområdet er store rå bygningskonstruktioner, ment til praktiske, industrielle og funktionelle formål. Der er i den rå kontekst ikke de store hensyn at tage. Dem kan man spille med eller imod. De fleste af jer med. Der vil med kommende helhedsplaner selvklar komme nye tilstødende strukturer, tilflyttere, så bygningen her må have en robusthed som kan møde det ukendte fremtidige.

Nogle har taget direkte reference til de eksisterende udformninger, med buer, fra lokomotivhallen osv., andre konstrateret dem i minimalitiske og afklarede æstetiske løsninger. Og som konstraterer det historiske grundlag.

Få illustrerer det tektoniske, altså sammenføjnngen mellem det bærende og det bårne, statikken. Det er en væsentlig del af at holde et hus stående, og at forstå den samlede mening og aflæsning af værket. Også at skille ad, transportere, samle.

Med de få mangler er bredden af besvarelser på et højt niveau og har stillet os dommere i en privilegeret situation, og hvor vi har været helt enige om vurderingen.

Der er givet hædrende omtaler og tre præmier med penge vedhæftet.

Vi starter med de hædrende omtaler, derefter 3. pr. på 20.000 kr, 2. pr. på 30.000 kr og slutter med førstepræmien vedhæftet 100.000 kr.

Men æren er det vigtigste, for talentet - det kan intet hamle op med.

Tak til Dan Stubbergaard og jer for at deltage, vi giver en ny mulighed næste år.

Skal nævne der er en meget velskrevet bog med illustrationer om Halldor Gunnløgssons virke, både privat og fagligt, på vej, med udgivelse planlagt til sidst på året. Køb den. Kim Dirckinck-Holmfeld er en blændende forfatter til boge

Arkitekt Halldor Gunnløgssons bestyrelse

PRÆMIEREDE FORSLAG

En Hal i Banebyen

Halldor Gunnløgssons Fonds konkurrence for arkitektstuderende
Dommerkomiteens betænkning september 2023

1. præmie kr. 100.000 forslag nr. 09022 udarbejdet af Isabella E. Nagel og Peter Anton Borring Balle.

Under titlen Aktivitetshus for fællesskabet vises et usædvanligt smukt og gennemarbejdet forslag til opgaven som dommerkomiteen tildeler 1. præmie. Forslaget tager sit udgangspunkt i en poetisk læsning af jernbanesporenes aftegning i terrænet og i en smuk ambition om at lade de efterladte spor samvirke med en ny beplantning og organiske stier, der gradvist over tid, vil udviske jernbanens industrielle spor.

Området ses som en lomme, der gradvist åbner sig for nye anvendelser, der har forskellige former for fællesskaber som tema. Under store frie spænd dannes hallen som et aktivitetshus, der kan vekselvirke imellem ude og inde. Hallen er enkel og klar i formsprog og med de store ovenlyspartier og fleksible facader et dynamisk hus for bevægelse og møder mellem mennesker.

Facaderne kan åbnes op på alle sider, hvorved der opstår et både omskifteligt og retningsløst grundlag for rummets brug inde, ude og i tærskel imellem. Badminton, banko og loppemarked. Cafe og fællesspisning, tilfældige og planlagte møder mellem mennesker.

Den bygningskunstneriske udformning af hallen balancerer på fornem vis ønske om på den side at give bygningen den fornødne lødighed og elegance med ønsket om at kunne demontere bygningen nemt og effektivt. Hovedkonstruktionen er i CLT i modulære enheder, der kan transporteres, og øvrige dele består af plader af hamp, kork som facadebeklædning og tegl fra vognværkstedet er genbrugt som belægning i ude- og inderummene. Intentionerne dokumenteres og opleves med talentfuld indsigt for proportion, detaljering og lys særligt i den sirlige udførte model.

Dommerkomiteen finder, at dette forslag på smuk og overbevisende måde i samtlige repræsentationsformer udvikler en arkitektonisk stemthed, der har fundet sin inspiration i en særlig indlevelse i det givne i opgaven.

Således håndterer løsningsforslaget i ekstrem grad at tackle synergien mellem de fem bærende principper.

2. præmie kr. 30.000 forslag nr. 87556 udarbejdet af Simoneé Alicia Løkke

Dommerkomiteen tildeler projektet 2. præmie, fordi det forløser opgaven med en fornem proportionering og raffineret arkitektonisk formgivning. Hallen er opbygget af store H-profiler med en klar aflæselighed i såvel organisation som komposition. Det er en stram, enkel men også meget velafbalanceret hovedstruktur, der modulært underdeles i byg- og flytbare sektioner uden, at der opstår tvivl om bygningens egenverdi og forankring i Banebyen. Struktur og stof danner et sted, hvor man gerne vil være. Det er et hus, der åbner sig og som inviterer til forskellige møder, ikke mindst på den identitetsgivende tribune skabt over den kerne de lukkede rums funktioner, er samlet i.

Bygningen er konsekvent opbygget af foreliggende materialer fra det tidligere vognværksted og demonstrerer indsigt i og forståelse for de forskellige lokalematerialers egenskaber, tilgængelighed og mulige genbrug. Hovedkonstruktionen - der vurderes at være for underdimensioneret - er således lavet ved at genanvende stålbjælker i H-profil fra vognværkstedet og der er genanvendt teglsten i standardblokke.

Hallen kan nedtages og genopføres, idet H-profilerne fungerer som indskydningslister til de demonterbare blokke, der er lette og kompakte at transportere. For at opnå en transparent virkning er alle døre af polycarbonat som også skubbes ind i H-profilet. Taget har et smukt udhæng og hældning med et lag polycarbonat, der leder regnvand væk.

Trods konstruktionens og bygningsdelene dimensionering ikke er overbevisende, bør forslaget også fremhæves for sine smukke tegninger, illustrative materialeforståelse og rumlige forenkling. Arkitektoniske virkemidler, der i samhörighed skildrer et usædvanligt smukt indre i en velkomponeret og dygtigt proportioneret hal i elegant samspil mellem arkitekturens fundamentale aktører - materiale, element, rum og lys.

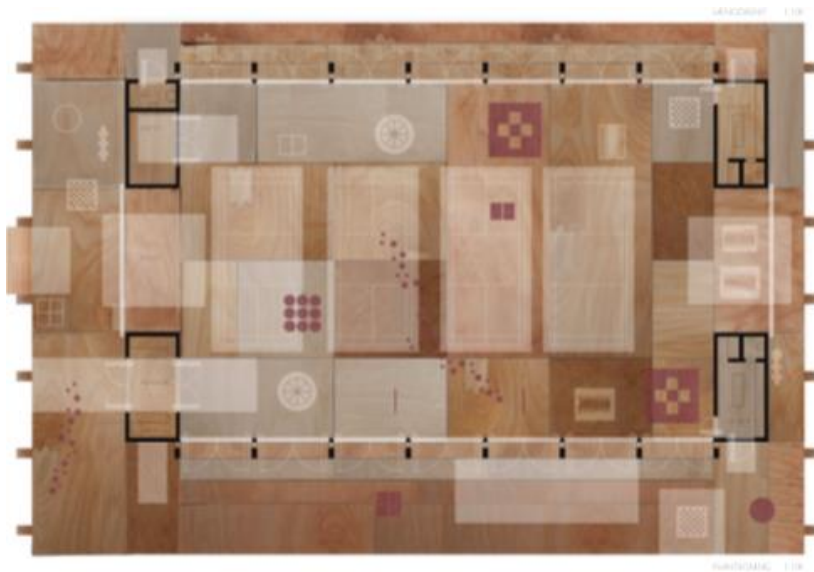

3. præmie kr. 20.000 forslag nr. 11292 udarbejdet af Sophie Madeleine Gugliemi

Forslaget præmieres for sit enkle, klare men også meget stærke og virkningsfulde hovedgreb: En stor struktur af dragere og bjælker i konstruktionstræ danner en beskyttende ramme omkring hallens mangeartede funktioner og den arkitektoniske opbygning af flytbar tribune og skoddepartier giver en hal, der let lader sig programmere til de mange forskellige behov for anvendelse.

Vægge og vinduespartier er i præfabrikerede moduler med høj gentagelse i standardiserede dimensioner, der nemt lader sig nedtage og genanvendes til andre steder. Der er tale om en gentagelse og kombinatorik af konstruktive elementer, der dog mangler en bearbejdning og artikulering.

Forslaget fremhæves, idet særlig længdesnittet og planen er smukke, velkomponerede og godt organiserede, medens hovedkonstruktionen og de brede facader mangler bearbejdning og mere virkelighedsnære dimensioner.

Hædrende omtale forslag nr. 84004 udarbejdet af Amanda Gravergaard og Andreas Strassel

Med det traditionelle træ-brætspil, lege fra barndommen og Halldor Gunnløgssons eget, japansk inspireret hus som forbillede viser forslaget en usædvanligt smukt og karakterfuldt komponeret plan for hallen. På et let hævet plateau, rejses bærende facadeelementer og en markant tagkonstruktion. Plateauet fungerer som scene til musik, tribune for sportsbegivenheder, opholdsterrasse og mødesteder.

Facadernes mange pivot-porte og skydedøre skaber en flydende overgang mellem inde og ude og åbner for en mangfoldighed af anvendelses- og oplevelsesmuligheder. Bygningen er modulært opbygget i en klart artikuleret tømmerkonstruktion med simple og lette træbjælker og søjler i klare repetitive rytmer spændt med wire på skruefundamenter.

Forslaget fremhæves med hædrende omtale for sin poetiske udforskning af traditionelle konstruktioners udtryksfulde og samlingsmådernes æstetik samt repræsentationens unikke udsagn, der støtter nye veje at gå.

Hædrende omtale forslag nr. 46916 udarbejdet af Katrine Lerche Daa Natorp

Forslaget er opmærksom på opgavens iboende paradoks i bestræbelsen på at formgive en bygning, som på en og samme tid både relaterer sig til sine unikke omgivelser, men også er tilstrækkeligt universel til at kunne skilles ad og flyttes, med det formål at kunne passe ind et hvilket som helst andet sted.”

Ikke desto mindre formår projektet at overkomme dette paradoks ved at udvikle et stærkt og meget smukt tektonisk sprog, der både referer til Jernbanebyens historie og som samtidigt formår at tilpasse andre egenskaber og vilkår i omgivelser. Og som sammenføjes i en arkitektonisk helhed, der både er meget smuk og karakterfuld.

Hallen er ligefrem og enkel i sin konstruktion, en smuk og velfungerende planløsning og med enkle og hierarkisk klart artikulerede bygningsdele. Således en komposition, der på særlig vis kommer til udtryk gennem visualiseringer, der på raffineret vis illustrerer tektonikkens rumlige rytme og elementernes modige sammensætning. Effekter, som er afgørende for den arkitektoniske oplevelse og leder til den hædrende omtale.